

Cyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad i:	Y Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	24/02/2026
Pwnc:	Cynllun Strategol Rheoli Mân-ddaliadau 2026 – 2031
Aelod(au) portffolio:	Y Cyngorydd Alun Roberts (Hamdden, Twristiaeth, Morwrol ac Eiddo)
Pennaeth gwasanaeth / cyfarwyddwr:	Huw Percy Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo
Awdur yr adroddiad:	Meilir Hughes, Prif Swyddog Eiddo ac Asedau
Aelodau lleol:	Perthnasol i fwy na un etholaeth.

A – Argymhellion a rhesymau

Argymhelliad: Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith fabwysiadu'r Cynllun Strategol Mân-ddaliadau 2025 – 2030.

Mae angen Cynllun Strategol newydd.

Mabwysiadwyd y polisi diweddaraf fwy na 15 mlynedd yn ol, ac mae ei gyfnod gweithredol gwreiddiol wedi dod i ben.

Mae dyletswydd i gynnal dogfennau polisi cyfredol er mwyn llywodraethiant democrataidd a thryloyw. Mae angen fframwaith polisi ac arweiniad ar Swyddogion i'w grymuso i wneud penderfyniadau a sicrhau aliniad gyda dyheuadau'r Cyngor.

Mae'r Grwp Llywio Mân-ddaliadau yn cefnogi'r Cynllun Strategol.

Mae'r Grwp Llywio Mân-ddaliadau aml-bleidiol yn argymhell y Cynllun Strategol i'r Pwyllgor Gwaith.

Bydd mabwysiadu a chyflawni'r Cynllun Strategol yn gwella rheolaeth a hyfywedd yr Ystâd Manddaliadau.

Pwrpas y Cynllun Strategol Mân-ddaliadau yw sefydlu gweledigaeth ac egwyddorion i rymuso rheolaeth gynaliadwy o'r Ystâd Mân-ddaliadau a sicrhau hyfywedd tymor hir drwy ddychwelyd buddion ariannol, amgylcheddol a chymdeithasol priodol sydd yn adlewyrchu ei gwerth cyfalaf.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

I gymeradwyo'r cynllun strategol.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r Cynllun Strategol Rheoli Manddaliadau 2026-2031 yn cefnogi Cynllun y Cyngor a'r amcanion strategol.

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Nac ydi.

Mae gweithrediad rhannau allweddol o'r Cynllun yn ddarostyngedig i gynyddu cyllideb refeniw o c. £100,000 yn flynyddol.

Bydd y penderfyniad ynglŷn a'r gyllideb yn cael ei wneud fel rhan o broses sefydlu cyllidebau ehangach y Cyngor.

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol)

1. Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion hirdymor fel ynys?

Mae'r Cynllun Strategol hwn yn nodi'r cyfeiriad strategol a'r egwyddorion fydd yn llywio ein penderfyniadau a phrosesau yn ymwneud â rheolaeth yr Ystâd Môn-ddaliadau ar gyfer y cyfnod hyd at 2031.

Mae'r Strategaeth yn anelu i wneud addasiadau er mwyn sicrhau parhad argaeledd yr Ystâd Môn-ddaliadau i gefnogi sector amaethyddol ar yr Ynys ynghyd a Cynllun y Cyngor.

2. A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar y Cyngor i'r dyfodol? Os felly, sut?

Mae'r Cynllun Strategol yn nodi cyfeiriad strategol ac egwyddorion i wella cynaliadwyedd ariannol a chyflwr hirdymor Ystâd Môn-ddaliadau.

Gofynnir am gynnydd o £100,000 i'r gyllideb Refeniw Cynnal a Chadw Flynyddol.

3. A ydym wedi cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.

Amherthnasol.

4. A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.

Amherthnasol.

5. Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Asesiad effaith wedi ei gynnal – dim effaith wedi ei adnabod. Cysylltwch ag awdur yr adroddiad am fwy o wybodaeth / manylion.

6. Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.

Asesiad effaith wedi ei gynnal – dim effaith wedi ei adnabod. Cysylltwch ag awdur yr adroddiad am fwy o wybodaeth / manylion.

7. Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Asesiad effaith wedi ei gynnal – dim effaith wedi ei adnabod. Cysylltwch ag awdur yr adroddiad am fwy o wybodaeth / manylion.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch a beth oedd eu sylwadau?

1. Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	Cafodd y cynllun strategol ei ystyried gan y Prif Weithredwr a'r Tîm Arweinyddiaeth cyn ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith. Mae sylwadau'r Tîm Arweinyddiaeth wedi'u hymgorffori yn y cynllun strategol.
2. Cyllid / Swyddog 151	Mae'r Swyddog A151 yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth, ac mae ei sylwadau wedi'u hystyried ynghyd â sylwadau'r Tîm Arweinyddiaeth. 'roedd y Swyddog A151 yn aelod o'r Grŵp Llywio.
3. Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth, ac mae ei sylwadau wedi'u hystyried ynghyd â sylwadau'r Tîm Arweinyddiaeth.
4. Adnoddau Dynol	Dim yn berthnasol
5. Eiddo	Adroddiad gan yr Adain
6. Technoleg Gwybodaeth	Dim yn berthnasol
7. Caffael	Dim yn berthnasol
8. Sgriwtini	Ystyriwyd y mater hwn gan y Pwyllgor Sgriwtini ar y 18-02-2026 . Bydd Cadeirydd y pwyllgor yn adrodd yn ôl yn y cyfarfod hwn.
9. Aelodau lleol	Mae'r Grŵp Llywio Mân-ddaliadau 2025/26 yn cefnogi'r Cynllun Strategol. (nodir dyheuad y Cynghorydd Kenneth Hughes (Talybolion) i gadw'r cyfan o incwm yr Ystâd ar gyfer defnydd yr Ystâd)

F – Atodiadau

Atodiad 1 – Cynllun Strategol Rheoli Mân-ddaliadau 2026-2031

Ff – Papurau cefndirol (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am fwy o wybodaeth)

Ynys Môn

THE ISLE OF

Anglesey

Cynllun Strategol Rheolaeth Mân- ddaliadau 2026 – 2031

Rhagair

Cyngorydd Alun
Roberts
Aelod Portffolio
Hamdden, Twristiaeth,
Morwrol ac Eiddo

Huw Percy
Pennaeth
Gwasanaeth:
Priffyrdd,
Gwastraff ac
Eiddo

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn falch o'i Ystâd Mân-ddaliadau a'r cyfraniad y mae'n parhau i'w wneud i'r economi wledig, y gymuned ffermio ac amgylchedd yr Ynys.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i gadw ein Hystâd ac i sicrhau ei hyfywedd hirdymor fel Ystâd amaethyddol i'w gosod.

Mae rheoli'r Ystâd, a'r gofynion cystadleuol ac yn aml yn gwbl groes i'w gilydd a wneir gan wahanol randdeiliaid, yn her sylweddol, er enghraifft; bydd gofynion y tenantiaid presennol yn eithaf gwahanol i'r rhai sy'n ymgeisio am eu tenantiaeth gyntaf, ac mae'r Cynllun Strategol hwn yn ceisio cydbwyso'r gofynion hynny wrth fynd ar drywydd budd gorau'r Ystâd yn y tymor hir.

Er y sylweddolir y gallai fod rhywfaint o wrthwynebiad i elfennau, argymhellir bod y newidiadau arfaethedig yn cael eu gwneud yn raddol er mwyn mynd i'r afael â risgiau mewn da bryd. Bydd oedi wrth wneud newidiadau yn gwaethygu risgiau ac mae'n debygol o arwain at orfod cymryd camau mwy llym maes o law.

Nid yw'r cynllun strategol hwn yn berthnasol i Ystâd Elusennol David Hughes, sydd â dogfen bolisi ar wahân sy'n adlewyrchu'r rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â'i hamcanion elusennol.

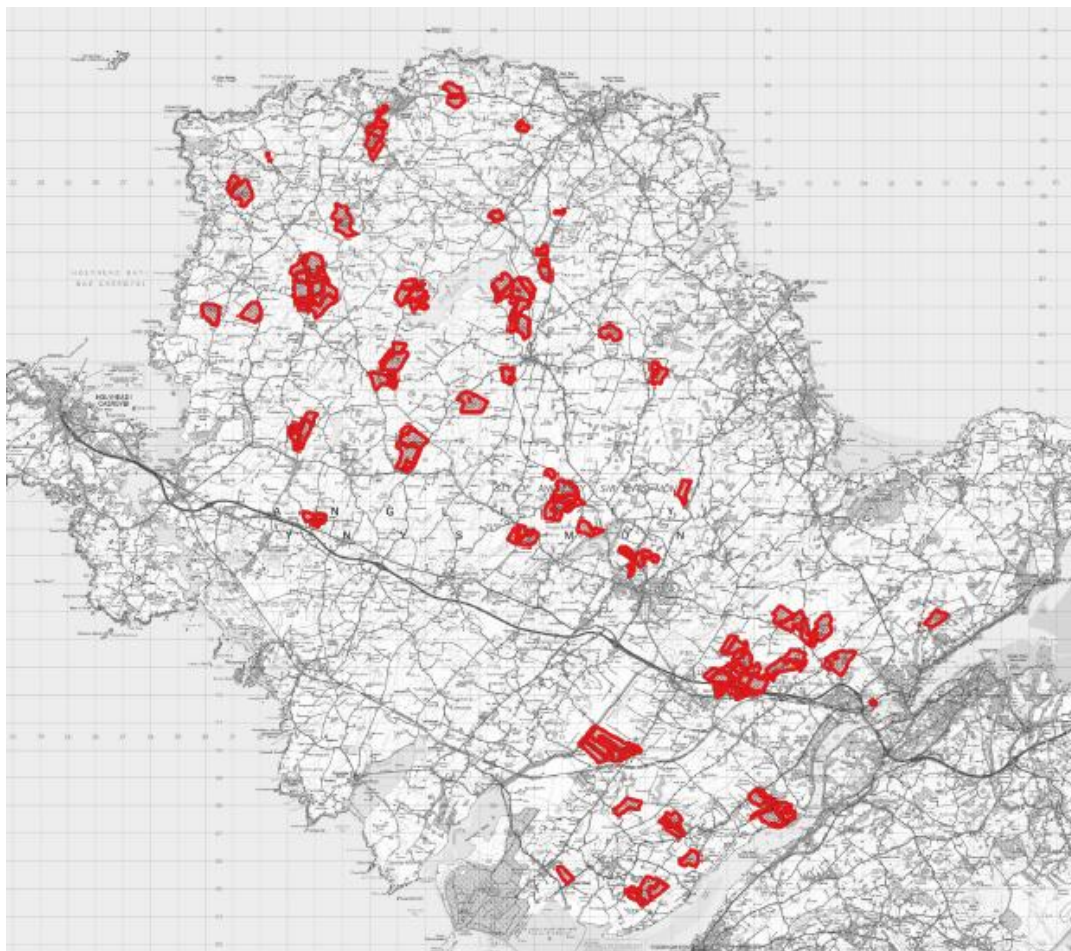
Pwrrpas

“ Rheoli'r Ystâd Mân-ddaliadau yn gynaliadwy er mwyn sicrhau ei hyfywedd hirdymor drwy ddarparu dychweliad ariannol, amgylcheddol a chymdeithasol priodol i adlewyrchu ei gwerth cyfalaf.”

Mae'r Cynllun Strategol Rheolaeth Mân-ddaliadau yn cael ei yrru gan Gynllun y Cyngor a'r Cynllun Strategol Cyfalaf i sicrhau bod penderfyniadau rheoli Mân-ddaliadau yn cael eu gwneud mewn ffordd gynlluniedig sy'n caniatáu i'r Cyngor gyflawni ei amcanion strategol allweddol wrth sicrhau hyfywedd hirdymor.

Mae gan y ddogfen strategol hon oes o 5 mlynedd a bydd yn darparu'r fframwaith ar gyfer sicrhau bod dull strategol, cyfannol a chydlynol o reoli Ystâd y Mân-ddaliadau, yn unol â Chynllun y Cyngor.

Ystâd Mân-ddaliadau

Maint y Daliadau	
Maint (erwau)	Nifer y Daliadau
0-5	3
5-10	9
10-30	5
30-40	7
40-50	11
50-60	9
60-70	5
70-80	10
80-90	12
90-100	6
100-120	9
120-140	2
140-160	2
160-180	1
Math o Fferm	
Godro	2
Cymysg	76
Tir Noeth	13
Math o Denantiaeth	
Math	Nifer y Daliadau
Busnes Fferm Tenantiaeth	55
Deddf Daliadau Amaethyddol (gydol oes)	22
Deddf Daliadau Amaethyddol (cymal ymddeol)	13
Dim Tenantiaeth	1

Cynllun y Cyngor 2023-2028 Amcanion Strategol

Gweledigaeth Cynllun y Cyngor
yw:

‘Creu Ynys Môn sy’n iach a
llewyrchus lle gall pobl
ffynnu.’

Cynllun y Cyngor yw'r brif ddogfen sy'n ganolbwynt i'r penderfyniadau a wneir ar bob lefel; darparu fframwaith i gynllunio a gyrru blaenoriaethau yn eu blaen; siapio gwariant blynyddol; monitor perfformiad a chynnydd.

Wrth wraidd y cynllun mae ein dyhead i weithio gyda phreswylwyr, cymunedau a phartneriaid ar Ynys Môn i sicrhau'r gwasanaethau gorau posibl, gwella ansawdd bywyd ar gyfer pawb a chreu cyfleoedd ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae ei chwe phrif amcan yn adlewyrchu'r prif feysydd y dylai'r Cyngor ganolbwyntio arnynt.

Yr iaith Gymraeg

Cynyddu cyfleoedd i ddysgu a
defnyddio'r iaith.

Gofal cymdeithasol a Lles

Darparu'r gefnogaeth gywir ar yr
amser iawn.

Addysg

Sicrhau darpariaeth effeithiol ar
gyfer heddiw ac ar gyfer
cenedlaethau'r dyfodol.

Tai

Sicrhau bod gan bawb yr hawl i alw
rhywle'n gartref.

Economi

Hyrwyddo cyfleoedd i ddatblygu
economi'r Ynys.

Newid Hinsawdd

Ymateb i'r argyfwng, mynd i'r afael
â newid a gweithio tuag at ddod yn
sefydliad sero net erbyn 2030.

[Cynllun y Cyngor 2023 - 2028 \(llyw.cymru\)](https://llyw.cymru)

Cynllun y Cyngor 2023–2028 –Gwerthoedd

Mae gwerthoedd craidd y sefydliad yn sylfaen i Gynllun y Cyngor 2023-28, ac maent yn cael eu defnyddio i ddatblygu ac arwain gweledigaeth, cynlluniau strategol a gwasanaethau.

Parch

Rydym yn barchus ac yn ystyriol tuag at eraill waeth beth yw ein gwahaniaethau.

Cydweithio

Rydym yn gweithio fel tîm, gyda'n cymunedau a'n partneriaid i gyflawni'r canlyniadau gorau i bobl Ynys Môn.

Gonestrwydd

Rydym yn ymrwymedig i safonau uchel o ran ymddygiad ac uniondeb.

Hyrwyddo'r Cyngor a'r Ynys

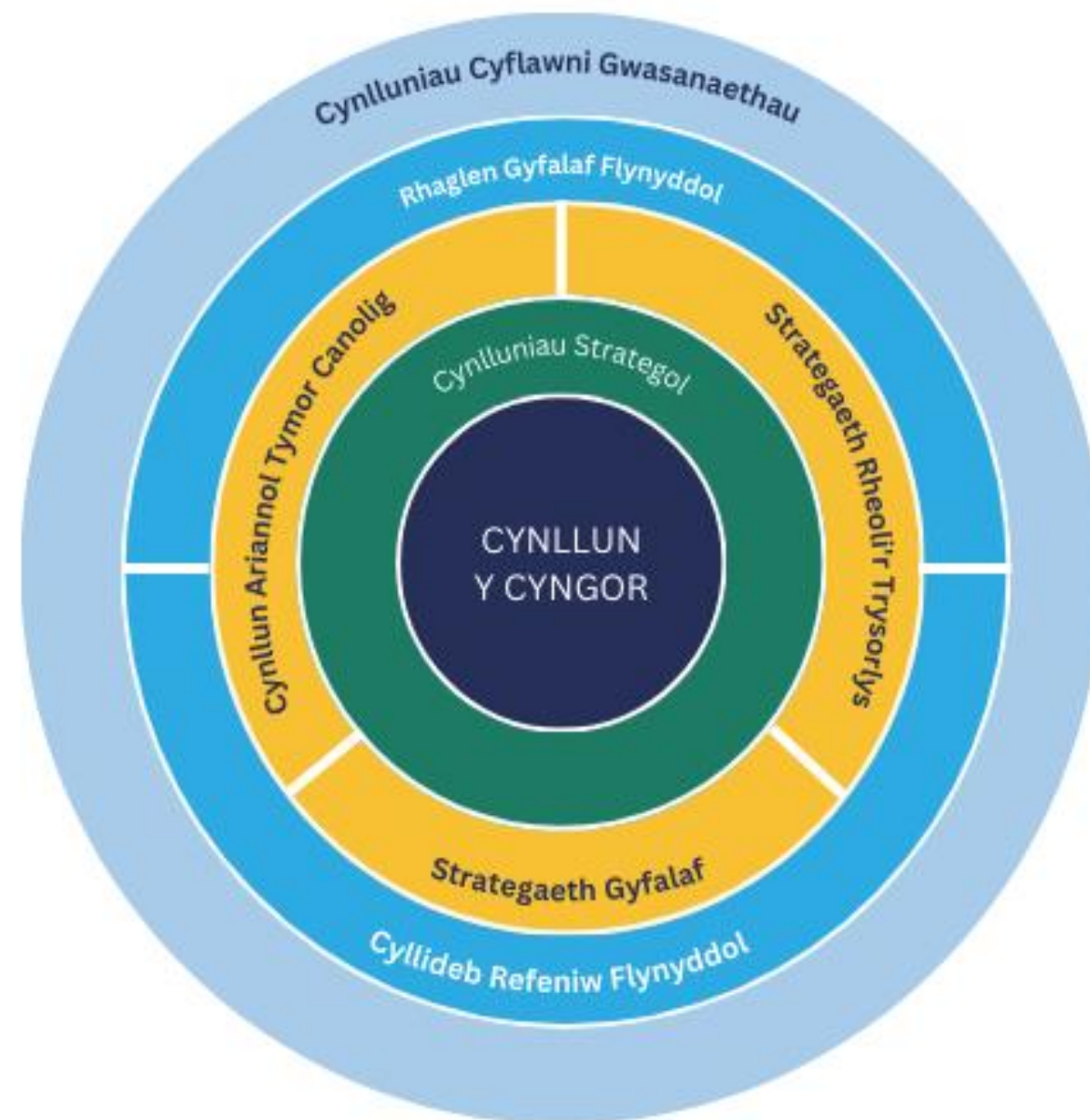
Rydym yn creu ymdeimlad o falchder wrth weithio i'r Cyngor ac yn cyflwyno delwedd gadarnhaol i'r Cyngor a'r Ynys.

Cylch strategol

Mae'r cylch strategol yn nodi'r cynlluniau sydd ar waith i sicrhau ein bod yn gallu cyflawni ein blaenoriaethau a'n hamcanion.

Mae'r cynllun hwn yn gynllun strategol allweddol sy'n cyd-fynd â Chynllun y Cyngor ac yn cyfrannu at gyflawni'r amcanion a'r weledigaeth strategol.

Meysydd blaenoriaeth allweddol

“Rheoli’r Ystâd Mân-ddaliadau yn gynaliadwy er mwyn sicrhau ei hyfywedd hirdymor drwy ddarparu enillion ariannol, amgylcheddol a chymdeithasol priodol i adlewyrchu ei gwerth cyfalaf.”

1. Ystâd gynaliadwy yn ariannol

- wedi'i rhesymoli a'i optimeiddio'n briodol sy'n cynhyrchu enillion ariannol i adlewyrchu'r cyfalaf a fuddsoddwyd i sicrhau dyfodol hirdymor sy'n gynaliadwy yn ariannol.

2. Ystâd i fod yn falch ohoni

- Mewn cyflwr da, yn gefnogol i'w thenantiaid ac yn gallu parhau i ddarparu cyfleoedd i bobl ffermio ar eu cyfrif eu hunain.
- Wedi'i reoli'n dryloyw, yn ddoeth ac yn broffesiynol gydag egwyddorion gwneud penderfyniadau wedi'u gweithredu yn gyson ac yn deg.

3. Ystâd lle mae risg yn cael ei lleihau a'i rheoli

- Wedi'u rheoli i leihau'r risgiau wynaba'r Cyngor (yswiriedig ac eraill) a chanlyniadau eu gwireddu.

4. Ystâd sy'n cefnogi Cynllun y Cyngor

- Ystâd sy'n cefnogi cyflawniad amcanion strategol Cynllun y Cyngor lle bo'n briodol.

Ystâd gynaliadwy yn ariannol

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae gwerth cyfalaf yr Ystâd yn sylweddol, a dylai gynhyrchu dychweliad ariannol i adlewyrchu'r cyfalaf a fuddsoddwyd.

Mae cadw Ystâd sy'n perfformio'n wael, ac sydd angen cymorthdal o gyllidebau canolog y Cyngor yn anghynaliadwy.

Mae dyfodol Ystâd sydd wedi'i rhesymoli a'i optimeiddio'n briodol sy'n perfformio'n dda yn ariannol yn fwy diogel a chynaliadwy.

Beth ydyn ni'n mynd i'w wneud?

- Rhesymoli'r Ystâd
- Buddsoddi yn briodol
- Uchafu Incwm Rhent a gwella prydlondeb taliadau

Sut ydyn ni'n mynd i wneud hyn?

- Ystyried yr achos busnes dros gadw a gwaredu pan fydd daliadau'n dod yn wag.
- Ystyried ddefnyddiau amgen.
- Wrth werthu, gwneud hynny ar y farchnad agored a uchafu derbyniad cyfalaf.
- Cadw tir lle bo'n briodol, gan ei ychwanegu at ddaliadau eraill neu ei osod fel tir noeth.
- Cynhyrchu cynllun buddsoddi 10 mlynedd.
- Cynyddu'r Gyllideb CaCh flynyddol o £102,000 o 2026/27 gan gynyddu wedi hynny ar sail chwyddiant am oes y cynllun strategol.
- Adolygu'r holl renti yn unol â'r darpariaethau.
- Newid telerau rhentu i symleiddio adolygiadau rhent pan fydd cyfleoedd yn codi.
- Dal blaendaliadau wrth osod daliadau newydd.
- Mynnu taliadau amserol gan orfodi pan fo angen.
- Terfynu tenantiaethau mewn achosion o ddiffyg talu yn parhaus.

Ystâd wedi'i rheoli'n dda y gellir bod yn falch ohoni

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae'r Ystâd Mân-ddaliadau yn ased o werth a phroffil sylweddol o fewn y gymuned amaethyddol. Gall y berthynas rhwng y Cyngor a'i denantiaid bara degawdau.

Mae'n bwysig ein bod yn rheoli'r Ystâd yn dryloyw, yn ddoeth ac yn yn broffesiynol.

Yn ogystal â chynnig cyfleoedd prin i bobl ffermio ar eu cyfrif eu hunain, mae'r daliadau yn gartrefi i bobl, ac mae'n bwysig bod y cartrefi hynny'n addas i bwrpas.

Beth ydyn ni'n mynd i'w wneud?

- Gwellu dogfennaeth a chadw cofnodion i gryfhau ein gallu i wneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar set ddata gyflawn, gywir a chfredol.
- Gweithredu egwyddorion penderfynnu yn gyson gan ddefnyddio data i lywio'r penderfyniadau hynny.
- Gwellu tryloywder ac atebolrwydd ar gyfer trefniadau rheoli
- Adolygu egwyddorion a trefniadau penodi tenantiaid newydd
- Buddsoddi yn briodol mewn cynnal a chadw'r daliadau, ac yn benodol anelu'n benodol at wella sgôr gyfartalog EPC yr ystâd.

Sut ydyn ni'n mynd i wneud hyn?

- Datblygu taflenni proffil ar gyfer pob daliad yn crynhoi data allweddol a'u diweddarau'n rheolaidd.
- Cofnodi cytundebau rhwng Landlord a Thenantiaid ar gyfer y dyfodol.
- Cynnal arolygon cyflwr cynhwysfawr i sefydlu cyflwr tai ac adeiladau.
- Defnyddiwch CPM (rhaglen rheoli cyfleusterau gyfrifiadurol) i reoli adolygiadau rhent ac adnewyddiadau tenantiaethau.
- Sefydlu dangoswyr perfformiad allweddol ac adrodd yn flynyddol.

Ystâd lle mae risg yn cael ei lleihau a'i rheoli

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae rhai risgiau ynghlwm a perchnogaeth unrhyw eiddo. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r Mân-ddaliadau yn uwch o'u cymharu â'r rhai sy'n gysylltiedig ag eiddo Cyngor cyn gweithredu mesurau lliniaru. Mae hyn oherwydd nad ydynt yn eiddo unffurf, annibyniaeth y tenantiaid a'r rheolaeth gyfyngedig sydd gan y Cyngor dros eu gweithredoedd.

Gan fod y Cyngor wedi ymrwymo i gadw'r Ystâd, ni ellir dileu'r risgiau. Felly, argymhellir cymryd y camau ymarferol resymol i'w rheoli.

Beth ydyn ni'n mynd i'w wneud?

Lleihau'r risgiau canlynol:

- Atebolrwydd sifil a/neu droseddol
  - Ar gyfer materion iechyd a diogelwch ac eraill
- Cydymffurfiaeth Statudol
  - Materion Diogelwch Adeiladu
  - Deddfwriaeth Amgylcheddol
- Baich ariannol
  - Costau atgyweirio a chynnal a chadw ac atebolrwydd am atgyweiriadau costus
  - Costau yswiriant
  - Diffyg â talu rhent
- Rheolaeth Ystâd wael
  - Diffyg cydymffurfio â thelerau prydles gan y Tenant neu'r Landlord
  - Chynnal a Chadw
- Niwed i enw da
  - Fel canlyniad eilaidd i wireddu'r risgiau uchod.

Sut ydyn ni'n mynd i wneud hyn?

Manteisio ar gyfleoedd i wneud newidiadau buddiol i gytundebau tenantiaeth pryd bynnag y bo modd e.e. wrth negodi adnewyddu tenantiaethau neu ddiwygiadau er mwyn :

- Ddiffinio dyletswyddau'r Tenant a'r Landlord yn glir
- Trosglwyddo dyletswyddau penodol i denantiaid fel sy'n briodol
- Trosglwyddo cyfrifoldeb am sicrhau bod y tŷ yn ddiogel ac yn cydymffurfio i'r Landlord (lle bo angen).
- Ymchwilio i opsiynau ar gyfer lleihau cost yswirio'r eiddo i'r Landlord.
- Lleihau hyd y tenantiaethau i roi sefyllfa negodi gryfach i'r Landlord a mwy o reolaeth dros yr eiddo.
- Cymryd agwedd risg isel at benodiadau tenantiaid
- Rhagdybio o blaid cymeradwyo ceisiadau am olyniaeth (ar delerau diwygiedig) mewn enwau ar y cyd lle mae aelodau'r teulu yn dymuno olynyn yn amodol ar berfformiad boddhaol blaenorol.*

* Noder: bydd hyn yn lleihau cyfleoedd i ymgeiswyr newydd

Ystâd sy'n cefnogi Cynllun y Cyngor

Pam mae hyn yn bwysig?

Er bod yr Ystâd wedi'i gosod i tua 90 o aelwydydd, cynigir y dylai fod ar gael at ddefnyddiadau amgen i gefnogi cyflawni Cynllun y Cyngor lle bo'n briodol.

Gall hyn gynnwys cadw rhai daliadau neu rannau o ddaliadau mewn llaw yn hytrach na'u gosod fel y gellir eu defnyddio at ddibenion eraill. Gallai hefyd olygu gweithio ar y cyd â thenantiaid i ddatblygu cynlluniau rheoli sy'n galluogi'r tir i gael ei ddefnyddio at ddiben penodol.

Beth ydyn ni'n mynd i'w wneud?

Ystyried ddefnyddiau amgen ar gyfer rhannau o'r Ystâd pan fydd cyfleoedd yn codi:

- Ailddefnyddio adeiladau at ddefnydd strategol.
- Ailddefnyddio tir ar gyfer datblygiad strategol.
- Ailddefnyddio tir at ddibenion a fydd yn cyfrannu at daclo newid hinsawdd.
- Ailfuddsoddi'r elw o werthu daliadau i brynnu tir newydd i'w osod fel rhan o'r Ystâd yn y tymor byr i ganolig gyda photensial strategol ar gyfer hwyluso datblygiad economaidd, tai, addysg neu ddatblygiadau eraill.

Sut ydyn ni'n mynd i wneud hyn?

- Newid ffurf a hyd y denantiaeth, fel yr amlinellir o dan "Lleihau Risg" i roi sefyllfa negodi gryfach i'r Landlord a mwy o reolaeth dros yr eiddo.
- Ailbwrpasu daliadau dim ond ar ôl gwerthusiad a chymeradwyaeth lawn, gan roi blaenoriaeth i ddatblygu neu fynd i'r afael â newid hinsawdd. Bydd cyfleoedd priodol yn brin ond dylid manteisio arnynt pan godant.
- Creu cronfa gyfalaf wedi'i chlustnodi o elw gwerthiannau i ailfuddsoddi yn yr ystâd, gan gynnwys prynu tir amaethyddol strategol ar gyfer datblygiad yn y dyfodol. Bydd tir yn cael ei osod at ddibenion amaethyddol nes y gellir gwireddu ei botensial strategol.

Risgiau wrth gyflawni'r Cynllun Strategol Rheolaeth Mân-ddaliadau

- Gallu mewnlol i gyflawni
- Newidiadau deddfwriaethol
- Angen ymateb i ddigwyddiadau annisgwyl
- Cyfyngiadau cyllidebol
- Gwrthwynebiad i newid
- Trafodaethau ehangach ynghylch pwysau ar y sector amaethyddol yn rhwystro newid
- Canfyddiad bod y newidiadau arfaethedig yn annheg
- Gallu cyfyngedig i wneud newidiadau o fewn oes tenantiaethau heb gytundeb y Tenantiaid, ynghyd â hyd hyd y tenantiaethau hynny a throsiant isel.
- Newid hinsawdd ac amllder cynyddol stormydd sy'n achosi difrod, a'r pwysau sy'n deillio o hynny ar gostau yswiriant ac argaeledd polisi.

Llywodraethu: Monitro a gwerthuso

Byddwn yn sefydlu trefniadau cadarn i sicrhau bod y cynllun strategol yn cael ei gyflawni'n llwyddiannus. Bydd y trefniadau hyn yn darparu eglurder, atebolrwydd, cydlyniant, a dull strwythuredig o fonitro cynnydd yn effeithiol.

Bydd Tîm Rheoli Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yn arwain ar ddatblygu, gweithredu a monitro'r cynllun strategol. Bydd y grŵp hwn yn adrodd yn uniongyrchol i'r Tîm Arweinyddiaeth – Cyfalaf a Digidol.

Bydd diweddariadau cynnydd rheolaidd yn cynnwys manylion y camau a gymerwyd, y canlyniadau a'r effaith a gyflawnwyd, gan amlygu llwyddiannau a heriau. Byddwn yn cynhyrchu adroddiad cynnydd blynyddol, ynghyd ag adolygiad ffurfiol o'r cynllun strategol i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn berthnasol ac yn effeithiol.

Mae'n bwysig cydnabod y bydd cyflawni'r newidiadau hyn yn cymryd amser, yn bennaf oherwydd y sicrwydd deiliadaeth sydd gan ein tenantiaid. Bydd cynnydd yn dibynnu ar amgylchiadau unigol, a rhaid i ni fod yn barod i fanteisio ar gyfleoedd wrth iddynt godi, fel ymddeoliadau neu newidiadau eraill.